

БЕОГРАДСКИ МУЗЕЈИ

МУЗЕЈ ПРВОГ СРПСКОГ УСТАНКА

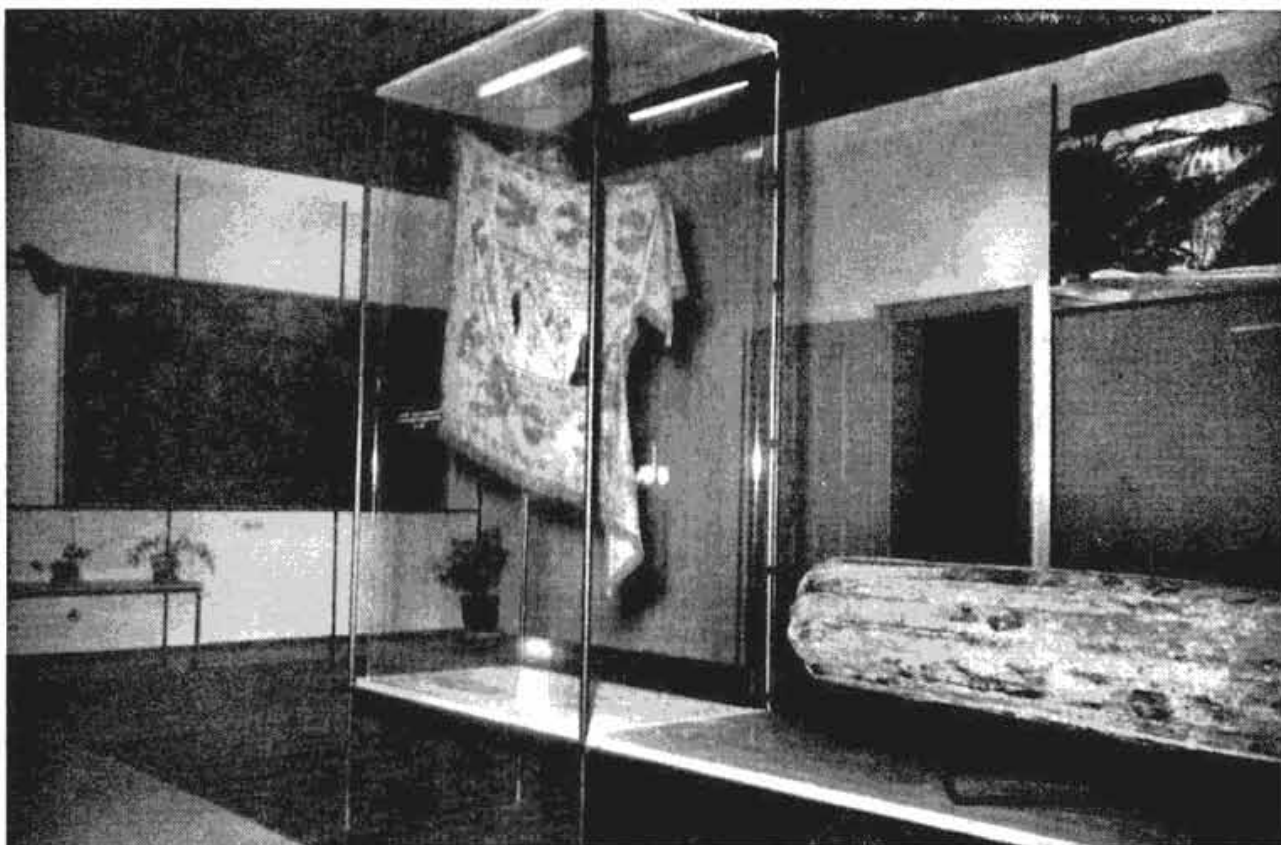
После затварања изложбе која је приређена у оквиру прославе стопедесетогодишњице Првог српског устанка, 15 јуна 1954 године, целокупан материјал је пренет из зграде Извршног већа у Милошев конак у Топчидеру, који је одређен за смештај Музеја. Истог месеца је Извршно веће НР Србије донело решење о оснивању Музеја Првог српског устанка. Али су искрсле тешкоће чисто техничке природе, нарочито услед

преиначења ранијег система излагања, који је имао више провизорни, изложбени карактер, не принцип трајније поставке и савременог музејског презентирања. То је било скопчано са новим техничким решењима и радом неколико екипа занатлија, тако да се рок отварања продужио све до 29 новембра 1954 године, када је Музеј предат јавности.

Конак у који је смештен Музеј по-

Сл. 1 — Из Музеја Првог српског устанка

Сл. 2 — Застава и трешњев топ из Музеја Првог српског устанка

дигнут је 1834 године. Конак је рестауриран непосредно пре уселења Музеја, а изложбена поставка омогућује да се цео ентеријер несметано и у целости сагледа. Број и распоред просторија потпуно задовољавају, за сада, потребе Музеја. У 15 соба и 2 велика хола, распоређени су предмети и документи, прикупљени из разних музеја и архива. А изванредан број предмета откупљен је за време одржавања изложбе и у току припремања Музеја. Највише предмета припада Народном музеју (једним делом су то предмети који су се налазили у

историској збирци и који се по свом карактеру не односе на Народни музеј), затим Војном музеју ЈНА, Етнографском музеју и Музеју града Београда. Музеј показује доба Првог и Другог

српског устанка, све до извојевања политичке самосталности 1833 године. Дакле, целу епоху српске грађанске револуције. Настојало се, да се у границама које је постојећи материјал дозвољавао, хронолошки прикаже развој борби за слободу, почев од сече кнезова и од првих борби против дахија па све до Милошеве владавине. На појединим местима

Сл. 3 — Карађорђев печат из 1811 године

посебно су истицани знатнији догађаји (битка на Мишару, борбе за Београд 1806 и тако даље), сређивање унутрашњих прилика у ослобођеној Србији, делатност Правитељствујушћег совјета, затим знатније личности које су израгле из великих борби за ослобођење — Карађорђе, Јанко Катић, Хајдук Вељко, прота Матија Ненадовић, Милош Обреновић и други. Акцентиран је начин живота српског народа у то време, па затим систем ратовања устаника, опрема војске и везе са другим нашим крајевима у којима је устанак изазвао покрете српских маса. То се најпотпуније

извело са Војводином која је и сама одиграла видну улогу у развоју устанка.

У свом кратком постојању Музеј је прикупио податке о многим предметима који се још налазе на терену, само захваљујући укорењеној црти код нашег народа, особито код виђенијих породица да жилаво чувају предмете који су припадали њиховим претцима.

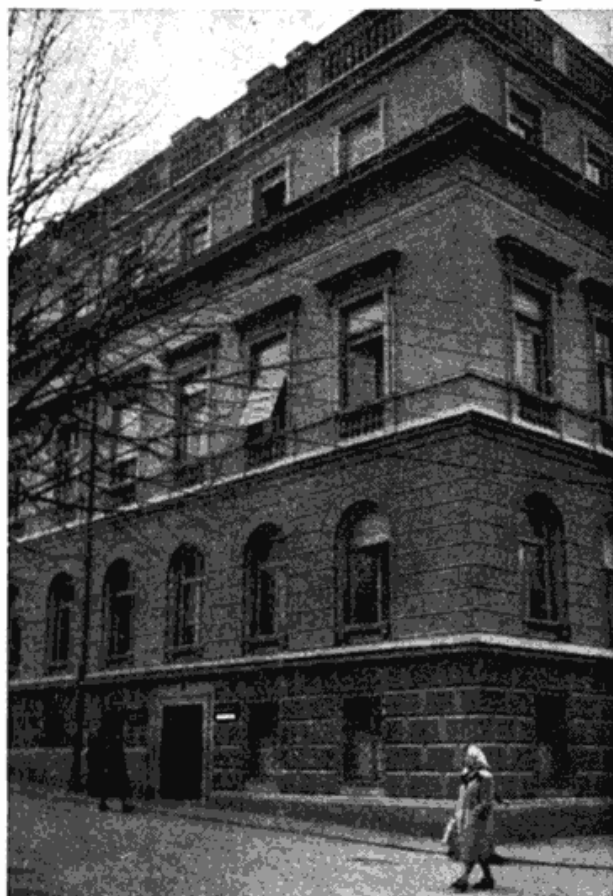
Мора се рећи да овако, сакупљен на једном месту, сређен и изложен, материјал из устанка пружа широким масама јасну слику о подухвату који су Срби предузели 1804 године за своје ослобођење. — С. Ш.

НАРОДНИ МУЗЕЈ У ЗЕМУНУ

Иницијатива за стварање Музеја потекла је од неколицине старих земунских грађана на челу са старим сада покојним Др. Петром Марковићем, писцем историје Земунa. Ова иницијатива наишла је на подршку месних власти. На саветовању музејских радника са територије АПВ у Сенти 1953 и у Новом Саду 1954 године, усвојен је предлог да Музеј у Земуну сматра за територију своје делатности земунски и источни део старопазовачког среза.

У недостатку потребних просторија, музејски материјал је привремено смештен у згради Народног одбора у Земуну. Међутим, услед ограниченог расположивог простора, Музеј ће моћи да приређује само тематске изложбе, све док не добије одговарајућу зграду. Прва изложба ове врсте отворена је 28 маја 1955 године. На њој су изложени културно-уметнички објекти из XVIII и XIX века. Поред овог материјала изложени су и неки објекти са археолошких ископавања у Добановцима и Белегишу као и нешто материјала и докумената из Народноослободилачке борбе.

Друга изложба, посвећена народноослободилачкој борби Земунa и околине, отворена је крајем 1955 године. — В. Т.

Сл. 4 — Зграда Народног одбора у Земуну

МУЗЕЈ НИКОЛЕ ТЕСЛЕ

Музеј Николе Тесле основан је решењем Владе ФНРЈ 5. XII. 1952 год. а отворен је за јавност 20. X. 1955 год.

Музеју је стављено у задатак: да чува научну и личну заоставштину Николе Тесле, даље прикупља и чува документацију и личне предмете у вези са животом и радом Николе Тесле, одржава сталну изложбу грађе из својих збирки и организује и олакшава проучавање те грађе, објављује дела и списе Николе Тесле и као носилац ауторског права даје овлашћења за објављивање, прештампавање и превођење тих дела и списа и, најзад, да сам и у сарадњи са домаћим и иностраним научним и просветним установама и појединцима потстиче и помаже научни рад и истраживања из области техничких наука на којима је радио Никола Тесла и да објављује ове радове.

У Музеју се налази и чува сва лична заоставштина Николе Тесле. То је била Теслина лична жеља, а његови најближи рођаци, нарочито његов нећак Сава Косановић, постарали су се да та жеља буде остварена. Тако је сва Теслина лична заоставштина пренесена из

Њујорка где је Тесла живео и умро у Београд и смештена у овај Музеј.

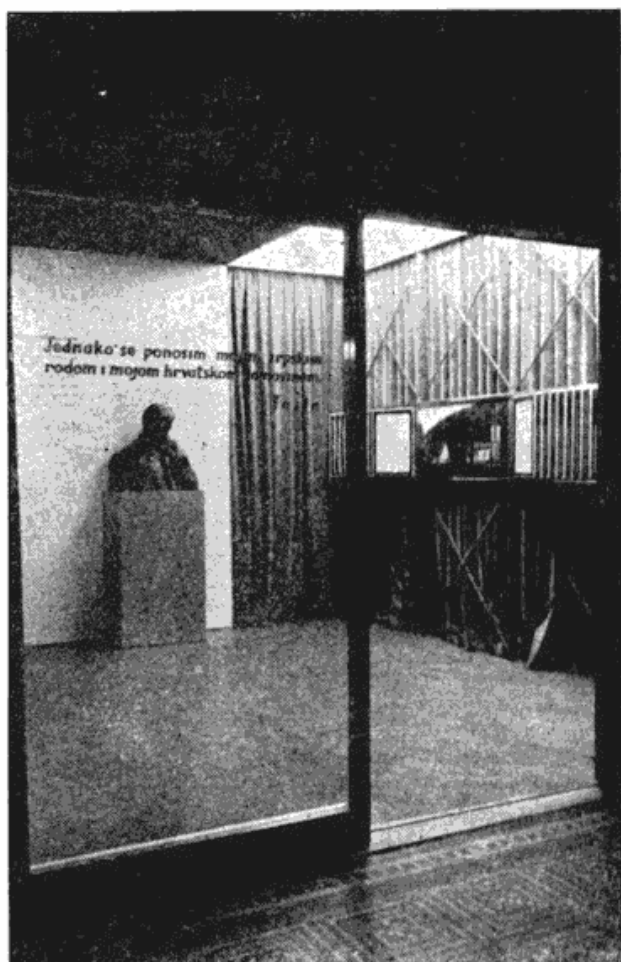
Документарна грађа из Теслине личне заоставштине обимна је и веома драгоценна. У току двогодишњег рада регистровано је и класификовано: 12.238 листова докумената са подацима о Теслином животу, 31.552 листа оригиналних и других докумената Теслиног научног рада, 70.000 листова преписке између Тесле и 6.700 разних кореспондената, 5.297 техничких цртежа, 668 фотографија и много других разних докумената.

Сва та грађа чува се у архиви Музеја. Поред архива постоји и читаоница у којој се налазе сачуване књиге и часописи из Теслине личне библиотеке.

У изложбеним просторијама Музеја постављени су одабрани документи, слике, разни предмети, модели и макете Теслиних изума који олакшавају разумевање оних резултата Теслиног научног рада који су пре нешто више од пола века изазвали велику револуцију у развоју електротехнике и стоје данас у темељима светске цивилизације. Од шест просторија у којима се налази

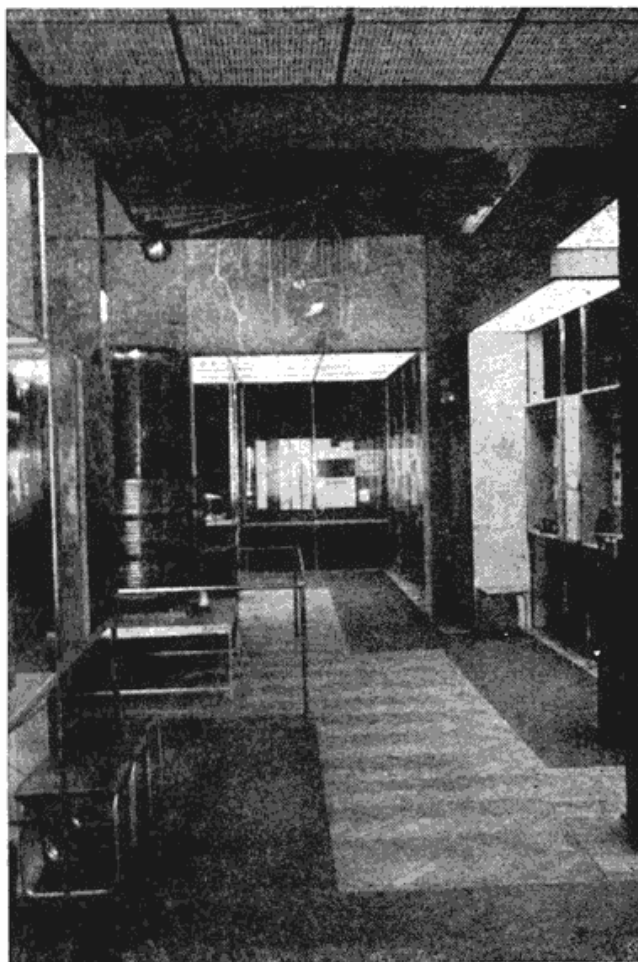
Сл. 5 — Зграда Музеја Николе Тесле у улици Пролетерских бригада

Сл. 6 — Из Музеја Николе Тесле — Портрет Тесле — рад вајара Ивана Мештровића

стална изложба Музеја, две су посвећене Теслином личном животу и раду, а у остале четири приказани су Теслини изуми.

Музеј је у целини уређен, не само као меморијални Музеј Николе Тесле, већ и као мали технички музеј који се, наравно, ограничава на оне области науке и технике у којима је Тесла стварао. Циљ је био да се посетиоцу што је могуће више дочара атмосфера у којој је Тесла живео и радио. Ради тога се настојало да у Музеју буде што више светла, кретања и живота, да модели и макете буду у покрету итд. У изложбеним просторијама смештен је такође и један пројекциони апарат за прикази-

Сл. 7 — Музеј Николе Тесле — Теслин трансформатор

вање краћих научних филмова за ђаке и групе посетилаца.

После отварања Музеј и даље наставља сређивање документације нарочито у вези са прославом 100-годишњице рођења Николе Тесле која пада почетком јула 1956 године. За ту прославу Музеј припрема на енглеском језику прву књигу Теслиних научних радова.

У сарадњи са предузећем „Уметнички студио“, Музеј је израдио документарни филм „Сведочанства о Тесли“, који се приказује и у самом Музеју.

Музеј се налази у улици Пролетерских бригада 51, а за публику је отворен сваког дана од 10 до 12 и од 16 до 19 часова осим понедељка. — Др. В. К.

LES MUSÉES DE BELGRADE

MUSÉE DU PREMIER SOULÈVEMENT SERBE

Ce Musée a été ouvert le 29 Novembre 1954 dans le konak du prince Miloš à Topčider, qui a été bâti en 1834. Après la restauration du bâtiment on a obtenu suffisamment de place pour ouvrir ce Musée.

Les objets du Musée appartiennent, à part quelques-uns qui ont été achetés, à d'autres musées et archives.

Les objets exposés représentent la période du Premier et du Second Soulèvement Serbe jusqu'en 1833, année de la libération politique, période de révolution bourgeoise en Serbie. La tendance de cette exposition est de montrer par ordre chronologique la lutte pour la liberté, à partir du massacre des princes jusqu'au règne du prince Miloš. Quelques événements plus importants sont spécialement soulignés, comme par exemple: la bataille de Mišar, les batailles pour Belgrade en 1805 et autres.

On a surtout voulu montrer la façon de vivre de cette époque, l'équipement et le système de combat des insurgés ainsi que leur liaison avec les régions voisines où le soulèvement serbe provoqua des émeutes.

Le Musée est un organisme financièrement indépendant, géré par un Comité administratif.

MUSÉE NATIONAL DE ZEMUN

L'initiative de créer un Musée de Zemun est venue de quelques vieux citoyens de Zemun. Ce Musée réunit les objets collectionnés

sur le territoire du Département de Zemun et de ses environs dans la région de Sirmie.

Provisoirement le Musée est installé dans les locaux du Comité Populaire de Zemun. Il réunit le matériel et la documentation concernant l'histoire de la ville de Zemun depuis la préhistoire jusqu'à nos jours.

LE MUSÉE «NIKOLA TESLA»

Le Musée »Nikola Tesla« a été inauguré le 20 Octobre 1955. Ce Musée se trouve dans la rue Proleterskih Brigada 51, et conserve l'héritage personnel et scientifique de Nikola Tesla.

Obéissant au désir personnel de Nikola Tesla, tout ce qu'il a laissé après sa mort a été transféré de New-York, où il vivait et où il est mort, à Belgrade. Les documents de cet héritage sont nombreux et précieux. Jusqu'à présent 12.238 documents concernant la vie de Tesla ont été enregistrés et classés, ainsi que 31.552 documents originaux concernant son travail, 70.000 publications concernant sa correspondance, 7.700 pièces de correspondance, 5.297 croquis techniques, 668 photographies et d'autres documents.

Une section spéciale du Musée est consacrée à la Salle de lecture contenant les livres de la bibliothèque personnelle de Tesla.

Ce Musée a été organisé non selon le principe du musée mémorial, mais selon le principe d'un petit musée technique se limitant aux domaines de la science et de la technique dans lesquels Tesla a travaillé et a créé.

Illustrations dans le texte:

Fig. 1 — Un coin du Musée du Premier soulèvement serbe

Fig. 2 — Drapeau et canon en cerisier au Musée du Premier soulèvement serbe

Fig. 3 — Sceau de Karageorges de 1811

Fig. 4 — Bâtiment du Comité National de Zemun

Fig. 5 — Bâtiment du Musée «Nicolas Tesla» dans la rue Proleterskih Brigada No. 51

Fig. 6 — Du Musée «Nicolas Tesla» — Portrait de Tesla — oeuvre du sculpteur Ivan Meštrović

Fig. 7 — Musée «Nicolas Tesla» — le transformateur de Tesla